

Frank Bold

Maria Włoskowicz

Odra potrzebuje odważniejszej legislacji

**Komentarz do projektu nowelizacji
ustawy o rewitalizacji Odry**

Kraków, styczeń 2025

Autorka: Maria Włoskowicz
Redakcja i korekta: Izabela Urbańska
Projekt: Norbert Grzelka
Skład: Natalia Kochaniewicz
Zdjęcie na okładce: Adobe Stock

Wydawca:

Fundacja Frank Bold
ul. M. Skłodowskiej-Curie 4/3
31-025 Kraków
krakow@frankbold.org
frankbold.pl

Nota prawna

Autorka dołożyła wszelkich starań, by treści przekazane w niniejszej publikacji były rzetelne i wiarygodne oraz aktualne na dzień 29 stycznia 2025 r.

Cytowanie

Włoskowicz M., *Odra potrzebuje odważniejszej legislacji. Komentarz do projektu nowelizacji ustawy o rewitalizacji Odry*, Fundacja Frank Bold, Kraków, styczeń 2025 r.

WSTĘP

Latem 2022 roku w rzece Odrze miała miejsce katastrofa ekologiczna. Jak wskazuje Komisja Europejska i Europejska Agencja Środowiska, *była to jedna z największych katastrof ekologicznych w najnowszej historii rzek europejskich*¹. Zgodnie z oficjalnymi danymi polskimi w wyniku katastrofy zginęło 249 ton ryb, w tym gatunki chronione, a także mięczaki². W raporcie przygotowanym przez Komisję Europejską wskazano, że zatrucie *skutkowało zagładą około 360 ton ryb i miało wpływ na ekologię 500 km rzeki*³. Katastrofa miała ogromny negatywny wpływ nie tylko na ekosystem Odry, ale także na życie mieszkańców nadodrzańskich miejscowości i na gospodarkę.

Odpowiedź aparatu państwowego na katastrofę od początku nie była adekwatna, co potwierdza NIK w wynikach kontroli. Jak wskazuje NIK, kryzys ekologiczny *ujawnił, że organy publiczne nie były przygotowane do przeciwdziałania zagrożeniom spowodowanym zanieczyszczeniem rzek. Wynikało to z dotychczasowych zaniechań organów odpowiedzialnych za dobrostan środowiska wodnego, będący istotnym ogniwem bezpieczeństwa narodowego, a także z niewystarczających rozwiązań prawnych dla skutecznej ochrony wód powierzchniowych przed ich zanieczyszczeniem*⁴.

13 lipca 2023 r. przyjęta została ustawa o rewitalizacji rzeki Odry. Miała ona odpowiadać na zagrożenia postawione przez katastrofę w Odrze. Niestety, przewidywała ona szereg działań oderwanych od ochrony wód, a skupiających się na inwestowaniu w regulację rzeki.

Niniejszy dokument jest komentarzem do [projektu nowelizacji tej ustawy](#)⁵, który został przedstawiony do konsultacji społecznych 14 stycznia 2025 roku.

---

¹ Raport Unijny [🔗](#), s. 1.

² Raport Rządowy [🔗](#), s. 40.

³ Raport Unijny [🔗](#), s. 1.

⁴ Raport NIK [🔗](#), s. 10.

1

CO DALEJ Z INWESTYCJAMI HYDROTECHNICZ- NYMI? KIERUNEK WCIAŻ NIEZNANY

Obowiązująca [ustawa o rewitalizacji rzeki Odry](#) – tzw. specustawa odrzańska – zawiera szereg „inwestycji dla Odry” i ułatwiony proces inwestycyjny dla ich realizacji. Wprowadzenie takiego katalogu inwestycji do ustawy [było szeroko krytykowane przez stronę społeczną](#). Zaplanowane w ustawie inwestycje w znacznej części nie były działaniami renaturyzacyjnymi, ale inwestycjami w zakresie budowy piętrzących i regulacji rzek. Nie były one zatem działaniami wspierającymi naturalną odporność ekosystemów na czynniki zewnętrzne i wspomagającymi naturalne zdolności ekosystemów rzecznych do samooczyszczania. Stały w sprzeczności z celami, jakie miała osiągnąć ustawa – tzn. renaturyzacją rzeki i zapobieganiu katastrofom takim jak ta, która miała miejsce latem 2022 roku.

Jedną z obietnic nowego rządu było znowelizowanie tej ustawy z uwzględnieniem krytyki przyrodników. We wpisie do [wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów \(numer projektu: UD96\)](#) podkreślono, że ustawa o rewitalizacji Odry koncentruje swoje uregulowania na kwestiach inwestycyjnych, w ramach którego pomija cel kluczowy – doprowadzenie do możliwości samooczyszczenia się rzeki. Wskazano również, że priorytetem ma być określenie katalogu działań zapewniających możliwie efektywne przeprowadzenie działań przyrodniczych, właściwych dla funkcjonowania wód płynących i możliwie jak najszybsze samooczyszczenie wód rzeki Odry.

Projektodawca we wpisie proponuje określenie w ustawie katalogu działań renaturyzacyjnych w czterech grupach:

1. prace utrzymaniowe,
2. działania o charakterze renaturyzacyjnym, których celem będzie zwiększenie potencjału wód zlewni Odry do samooczyszczania, stabilizacji odpływu oraz poprawy stanu ekologicznego,
3. działania mogące służyć ochronie zasobów wodnych Odry, w tym m.in. odsuwanie wałów przeciwpowodziowych i przywracanie terenów zalewowych,
4. działania stabilizujące.

We wpisie czytamy, że katalog rodzajów tych działań będzie stanowił materię ustawową z uwagą na jego kluczowe znaczenie dla nowej regulacji.

Takie były zamierzenia projektodawcy w lipcu 2024 roku. Jednak w opublikowanym projekcie rozwiązania zdają się odchodzić od zarysowanego latem kierunku.

W projektowanym art. 2a do pierwotnych czterech kategorii działań dodano piątą – działania przeciwpowodziowe. W uzasadnieniu czytamy, że *w związku z wystąpieniem w 2024 roku powodzi na terenach dorzecza Odry niezbędne jest także podjęcie działań mających na celu zwiększenie ochrony przed wystąpieniem tego zdarzenia w przyszłości. Dlatego działania na rzece Odrze związane z odbudową jej ekosystemu oraz działania mające na celu ochronę przeciwpowodziową powinny być ze sobą spójne. Tym samym zagadnienia związane z gospodarką wodną rzeki Odry i jej problemami powinny być rozpatrywane kompleksowo z uwzględnieniem różnych potrzeb i zagrożeń. Synergia działań związanych z zapobieganiem powodziom, renaturyzacją i budowaniem odporności rzeki na zagrożenia jest jak najbardziej słuszna. Jednak niejasne jest, co w istocie projektodawcy mają na myśli, pisząc o działaniach przeciwpowodziowych. W projekcie nowelizacji zabrakło definicji tych działań.*

Pewnych wskazówek może dostarczyć art. 2 pkt 1 **ustawy o inwestycjach przeciwpowodziowych** [e](#), w którym znajduje się katalog budowli przeciwpowodziowych. Jednak przewidziane tam działania zmierzają do regulacji rzek, co jest sprzeczne z ideą renaturyzacji, którą miała realizować nowelizacja specustawy odrzańskiej.

Projekt nowelizacji specustawy odrzańskiej przewiduje przeniesienie listy inwestycji dla Odry do rozporządzenia. Taką decyzję oceniamy pozytywnie. Zawarcie szeregu inwestycji w specustawie rodzi poważne wątpliwości. Planowanie tak wielu daleko idących inwestycji nie powinno odbywać się w trybie specustawy,

a w planie gospodarowania wodami lub innym dokumencie planistycznym. Co więcej, decyzja o realizacji tych inwestycji jako całości powinna zostać poprzedzona strategiczną oceną oddziaływania na środowisko z udziałem społeczeństwa.

Rekomendacje

1. Należy uszczegółowić delegację ustawową do wydania rozporządzenia. Proponujemy zdefiniowanie w ustawie wszystkich pięciu kategorii działań zaliczanych do „inwestycji dla Odry”, a także wskazanie katalogu rodzajów tych działań. W ocenie skutków regulacji zawarto przykłady działań z każdego z katalogów, a szczególnie rozwinęto przykłady działań renaturyzacyjnych. Naszym zdaniem taki katalog powinien być zawarty w ustawie. To dopiero ze szczegółowego katalogu działań powinien wybierać minister właściwy do wydania rozporządzenia i umieszczać poszczególne działania w zlewni rzeki Odry.
2. Wydane rozporządzenie powinno współgrać z planem gospodarowania wodami w dorzeczu, krajowym programem renaturyzacji wód powierzchniowych i innymi istniejącymi dokumentami planistycznymi. Te wymogi powinny być zawarte w delegacji do wydania rozporządzenia.

2

CZTERY RODZAJE PRZEGLĄDÓW, ZERO EFEKTÓW

Projekt ustawy przewiduje wykonanie przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód. Przegląd ten ma być wykonywany co dwa lata. Zgodnie z oceną skutków regulacji przegląd będzie obejmował 873 pozwolenia wodnoprawne.

Przeglądy pozwoleń wodnoprawnych są istotnymi działaniami wpisującymi się w realizację zobowiązań do osiągnięcia celów środowiskowych wynikających z [Ramowej Dyrektywy Wodnej](#). Przeprowadzone w rzetelny i adekwatny sposób powinny dawać obraz tego, jak skumulowane w danym dorzeczu zrzuty wpływają na osiągnięcie celów środowiskowych, a także stanowić przyczynek do ewentualnego ograniczenia bądź cofnięcia tych pozwoleń, które zagrażają osiągnięciu celów. To dlatego dobrze wykonane przeglądy są tak kluczowe dla dobrego stanu naszych rzek.

Przepisy regulujące przeglądy pozwoleń wodnoprawnych już obecnie są chaotyczne, a ich interpretacja niejednolita. Obowiązujący stan prawny nakłada na organy trzy różne zobowiązania do wykonywania przeglądów pozwoleń wodnoprawnych.

Podstawowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych na podstawie [Prawa wodnego](#)

Podstawowy przegląd uregulowany jest w art. 416 ust. 1 Prawa wodnego. Przepis ten nakłada na organ wydający pozwolenia wodnoprawne bezwzględny obowiązek wykonania przeglądu wydanych pozwoleń co najmniej raz na 4 lata.

Dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych na podstawie [Prawa wodnego](#) i wskazania ministra

Dodatkowe przeglądy pozwoleń wodnoprawnych uregulowane zostały w art. 416 i 325 Prawa wodnego. Obowiązek ich wykonania aktualizuje się w momencie zaistnienia określonych okoliczności.

Przegląd pozwoleń wodnoprawnych na podstawie [specustawy odrzańskiej](#)

Przegląd przewidziany w art. 22 ust. 1 specustawy odrzańskiej. Dotyczy tylko pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód na obszarze zlewni rzeki Odry. Jest to przegląd jednorazowy.

Przegląd specjalny na podstawie [nowelizacji specustawy odrzańskiej](#)

Przegląd przewidziany w projektowanym art. 7a nowelizacji specustawy odrzańskiej. Dotyczy tylko pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód na obszarze zlewni rzeki Odry. Ma się odbywać raz na dwa lata.

Nawet bez dodanego projektem kolejnego rodzaju przeglądu pozwoleń wodnoprawnych w przepisach panuje chaos, a ich interpretacja jest różna.

Po pierwsze, wynikający z przepisów podział na przegląd podstawowy i dodatkowy mija się z praktyką. W teorii przegląd podstawowy jest rutynowy i należy go przeprowadzać co 4 lata. Z kolei przegląd dodatkowy powinien być wykonywany, gdy dochodzi do zagrożenia dla celów środowiskowych – powinien on być doraźny i mieć na celu zapobieganie sytuacji, w której nie zostaną osiągnięte cele środowiskowe.

W praktyce dodatkowe przeglądy są wpisane do planów gospodarowania wodami jako jedno z działań naprawczych. Jednak plany są aktualizowane co 6 lat. Co więcej, zgodnie z informacjami pozyskanymi przez Frank Bold w ramach dostępu do informacji publicznej, w trakcie obowiązywania pierwszej aktualizacji planów gospodarowania wodami, tj. w latach 2016–2022, dodatkowe przeglądy w ogóle nie zostały wykonane.

Zatem przeglądy, które powinny być robione doraźnie, w sytuacji kryzysowej, nie są robione w ogóle, a co najwyżej wpisane do planów przewidujących ich wykonanie raz na 6 lat.

W drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami (lata 2022–2028) również zapisano obowiązek wykonania dodatkowych przeglądów pozwoleń wodnoprawnych z terminem realizacji na koniec 2024 roku. Jednocześnie 23 grudnia 2024 r. Ministerstwo Infrastruktury nie posiadało informacji, na jakim etapie jest wykonywanie tych dodatkowych przeglądów.

Wątpliwości rodzi także uregulowanie sposobu informowania właściwych organów o konieczności wykonania dodatkowych przeglądów wodnoprawnych.

Zgodnie z przepisami prawa wodnego to minister właściwy do spraw gospodarki wodnej powinien poinformować właściwe organy o konieczności wykonania dodatkowego przeglądu w sytuacji, gdy dane monitoringowe lub inne dane wskazują na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych. Jednak przepisy nie regulują tego, w jaki sposób minister powinien to zrobić. W praktyce informacja o zagrożeniu dla osiągnięcia celów środowiskowych dla danej jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) oraz o działaniach, które mają zostać w związku z tym podjęte pojawia się w planie zagospodarowania wodami. W związku z tym, że plany są aktualizowane co 6 lat, takie rozwiązanie budzi duże zastrzeżenia praktyczne.

Co gorsza, nie wszystkie organy stosują się do tego typu informacji z planów. Dla przykładu, Dyrektor RZGW we Wrocławiu nie wykonał przeglądu dodatkowego, gdyż – jak wyjaśniał w piśmie do RDOŚ we Wrocławiu czy w odpowiedzi na wniosek Frank Bold o dostęp do informacji publicznej – nie otrzymał od właściwego ministra informacji o konieczności jego przeprowadzenia. Tymczasem obowiązek dokonania przeglądów był wskazany w rozporządzeniach w sprawie planów gospodarowania wodami, na co powołał się też Minister Infrastruktury, będący ministrem właściwym ds. gospodarki wodnej. W odpowiedzi na wniosek w sprawie poinformowania organów o konieczności dokonania przeglądów, wprost wskazał, że organy zostały już o tym poinformowane właśnie w planach gospodarowania wodami.

Przyjęta przez poprzedni rząd [ustawa o rewitalizacji Odry](#) nie tylko nie rozwiązała wyżej opisanych problemów, ale wprowadziła kolejne zobowiązanie do dokonania przeglądu pozwoleń wodnoprawnych.

W art. 22 ust. 1 nakłada ona na Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie obowiązek dokonania przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód na obszarze zlewni rzeki Odry. Przegląd pozwoleń wodnoprawnych dokonany ma być w ciągu 18 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisu – a zatem do 1 grudnia 2025 roku.

Ustawa nie podaje, w jakim stosunku pozostaje wprowadzany nią przegląd pozwoleń wodnoprawnych do uregulowanego już w prawie wodnym dodatkowego przeglądu. Wydaje się, że chodzi tu o jeszcze inny, trzeci przegląd – szczególnie mając na uwadze, że data jego wykonania to 1 grudnia 2025 roku, podczas gdy dodatkowe przeglądy pozwoleń wodnoprawnych zgodnie z planami gospodarowania wodami miały być przeprowadzone do końca 2024 roku.

Zatem prawodawca w [ustawie o rewitalizacji rzeki Odry](#) dodał kolejny obowiązek wykonywania przeglądów pozwoleń wodnoprawnych, podczas gdy istniejące już obowiązki wykonywania dodatkowych przeglądów wcale nie są wykonywane.

Projektowana nowelizacja wprowadza kolejny, czwarty już rodzaj przeglądu pozwoleń wodnoprawnych. W uzasadnieniu do projektu ten przegląd nazywany jest specjalnym. Dalej uzasadnienie wskazuje, że celem przeglądu będzie *cykliczne zbieranie danych na temat podmiotów, które wprowadzają ścieki do wód oraz danych na temat ilości i jakości tych ścieków, co pozwoli w sprawny sposób kontrolować stan środowiska w dorzeczu rzeki Odry.*

Naszym zdaniem takie rozumienie celu wykonywania przeglądu pozwoleń wodnoprawnych sprawia, że będzie on przeciwnie skuteczny. Informacje na temat danych ilości i jakości ścieków organy mogą zdobyć w inny sposób – np. poprzez kontrolę lub raporty wysyłane im przez spółki. Celem przeglądów powinna być weryfikacja adekwatności decyzji do stanu faktycznego, do uwarunkowań środowiskowych i celów środowiskowych, a nie zbieranie informacji na temat wykonywania pozwolenia wodnoprawnego.

Rekomendacje

1. Rekomendujemy ujednoczenie przepisów dotyczących przeglądów pozwoleń wodnoprawnych i wprowadzenie ustawowej możliwości egzekwowania wykonania tych przepisów od właściwych organów przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej.
2. Proponujemy odejście od praktyki wpisywania dodatkowych przeglądów jako działania w planach gospodarowania wodami oraz traktowanie dodatkowych przeglądów w sposób wynikający z przepisów prawa wodnego – jako działań doraźnych, wykonywanych, gdy w danej zlewni pojawi się sytuacja kryzysowa.
3. Rekomendujemy skupienie się na egzekwowaniu obowiązującego Prawa wodnego i faktycznym wykonywaniu przeglądów przewidzianych tymi przepisami, zamiast wprowadzania kolejnego rodzaju przeglądu pozwoleń wodnoprawnych.

3

MNIEJ PRZEGLĄDAĆ, ALE MĄDRZE

Wątpliwości interpretacyjne budzi nie tylko to, kiedy w myśl przepisów należy dokonać przeglądu pozwoleń wodnoprawnych, ale też to, w jaki sposób należy je wykonywać.

Przeglądy pozwoleń wodnoprawnych w praktyce polegają bowiem na sprawdzeniu jedynie tego, czy dany zakład do wydanego pozwolenia się stosuje. Zupełnie pominięta jest kwestia zbadania tego, czy to pozwolenie jest adekwatne do stanu rzeki. Zgodnie z informacjami pozyskanymi z Wód Polskich w trybie dostępu do informacji publicznej: nie wykonuje się przeglądów dla konkretnej jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP) lub zlewni. Nie bada się w ich ramach skumulowanego wpływu wszystkich zrzutów do konkretnej rzeki ani dla konkretnych podmiotów (tzn. nie bada się, jaki jest ogólny wpływ danego podmiotu na JCWP).

Jak wynika z dokumentu „Podstawy przeprowadzania przeglądu pozwolenia wodnoprawnego”⁵ w ramach przeglądu sprawdza się przede wszystkim, czy dany zakład stosuje się do warunków pozwolenia. Zgodnie z tym dokumentem nie bada się, w jaki sposób pozwolenie wodnoprawne wpływa na cele środowiskowe. Podczas przeglądu właściwie nie bada się w ogóle tego, czy pozwolenie jest adekwatne do sytuacji środowiskowej, tylko raczej to, czy pozwolenie jest respektowane. Zresztą potwierdzają to wytyczne co do protokołu kontroli: *W protokole powinny znaleźć się informacje na temat wyników przeprowadzonego przeglądu, w tym m.in. analiza przekazanych przez Zakład wyników badań, z której powinno wynikać, czy nie są przekroczone warunki ustalone w pozwoleniu oraz czy Zakład wywiązuje się z nałożonych w pozwoleniu obowiązków.*

---

¹ Wytyczne Wód Polskich w sprawie przeprowadzania przeglądu pozwolenia wodnoprawnego. Dokument został uzyskany przez Frank Bold w trybie dostępu do informacji publicznej 15 lipca 2024 r.

Na konieczność weryfikacji tego, czy warunki w pozwoleniu wodnoprawnym są adekwatne, wskazuje jedynie taki zapis wspomnianego dokumentu: *Przeгляdu pozwolenia wodnoprawnego należy dokonać również pod kątem tego, czy warunki w nim określone zapewniają możliwość oceny (organom przeprowadzającym kontrolę gospodarowania wodami), czy to korzystanie z wód nie powoduje wystąpienia szkód w środowisku wodnym bądź nie utrudnia korzystania z wód przez innych użytkowników.* Nie ma tu jednak mowy o celach środowiskowych.

Problem ten został podkreślony przez NIK: *Postulowana zmiana wymaga jednak przeprowadzenia rzetelnego przeglądu pozwoleń odnoszącego się również do skumulowanego wpływu odprowadzanych na ich podstawie zanieczyszczeń na stan wody. Ustalenia takiego przeglądu powinny stanowić przesłankę do wszczęcia postępowania w sprawie cofnięcia lub ograniczenia pozwoleń, przez co celowym jest, aby zakres przedmiotowy przeglądu uwzględnił kwestie zabezpieczenia w nich środowiska wodnego i ochrony innych uprawnionych do korzystania z wód. Prowadzone dotychczas przeglądy obejmowały jednak jedynie ocenę sposobu realizacji przez dany podmiot uprawnień nadanych w pozwoleniach wodnoprawnych, co nie pozwala na kompleksowe podejście do problemu nadmiernego zasolenia wód. Takie działanie organów wynikało z ich błędnej, zachowawczej interpretacji obowiązujących przepisów prawa.*

Kilka słów o praktyce wykonywania przeglądów

Fundacja Frank Bold zawnioskowała do Wód Polskich o udostępnienie decyzji o cofnięciu pozwoleń wodnoprawnych wydanych od 1 sierpnia 2022 roku do 14 maja 2024 roku w związku z dokonanymi przeglądami pozwoleń. Analiza tych decyzji potwierdza wniosek, że przeglądy pozwoleń wodnoprawnych to tak naprawdę kontrole ich wykonywania, a nie analiza adekwatności i aktualności udzielonego pozwolenia.

Zgodnie z otrzymanymi danymi od 1 sierpnia 2022 roku do dnia 14 maja 2024 roku wydano 33 decyzje w sprawie ograniczenia lub cofnięcia pozwolenia wodnoprawnego na skutek przeprowadzonego przeglądu. Konkretnie powody cofnięcia lub ograniczenia pozwoleń wymienione są w art. 415 [Prawa wodnego](#). Poniższa tabela przedstawia to, na które przesłanki organy powoływały się, wydając decyzje.

Przesłanka	Liczba przypadków użycia tej przesłanki
1. Zakład zmienia cel i zakres korzystania z wód lub warunki wykonywania uprawnień ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym.	13
2. Urządzenia wodne wykonane zostały niezgodnie z warunkami ustalonymi w pozwoleniu wodnoprawnym lub nie są należycie utrzymywane.	4
3. Zakład nie realizuje obowiązków wobec innych zakładów posiadających pozwolenie wodnoprawne, uprawnionych do rybactwa oraz osób narażonych na szkody albo nie realizuje przedsięwzięć ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko, ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym.	5
4. Zasoby wód podziemnych uległy zmniejszeniu w sposób naturalny.	0
5. Zakład nie rozpoczął w terminie korzystania z uprawnień wynikających z pozwolenia wodnoprawnego innych niż określone w art. 414 ust. 1 pkt 3 lub nie korzystał z tych uprawnień przez okres co najmniej 2 lat.	15
6. Nastąpiła zmiana przepisów wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2.	0
7. Nastąpiło zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych i jest to uzasadnione danymi z monitoringu wód oraz wynikami dodatkowego przeglądu pozwoleń wodnoprawnych, o którym mowa w art. 325 ust. 1 pkt 2.	0
8. Nie wykonano lub nie przedłożono analizy ryzyka, o której mowa w art. 133 ust. 3, jeżeli taka analiza była wymagana.	0
9. Dalsze korzystanie z wód na warunkach ustalonych w pozwoleniu wodnoprawnym stwarza stan zagrażający życiu lub zdrowiu ludzi lub stan zagrażający powstaniu poważnych szkód w środowisku, w szczególności z uwagi na występujące zmiany w środowisku wodnym.	0

Jak widać z przytoczonych danych, przesłanka z art. 415 pkt 7 Prawa wodnego nie została w analizowanym przedziale czasowym użyta ani razu. A jest to przesłanka pozwalająca na cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego ze względu na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych.

Takie wyniki nie dziwią – dzieje się tak dlatego, że w przeglądach pozwoleń wodnoprawnych nie jest badany wpływ działania zakładu i wpływ danego pozwolenia na cele środowiskowe. Skoro nie jest to badane, nie ma potem efektów w postaci korekty pozwoleń.

Rekomendacja

1. Projekt nowelizacji powinien doprecyzować metodykę wykonywania przeglądów pozwoleń wodnoprawnych – w szczególności wskazywać, w jaki sposób powinny się one odbywać, tak aby rzeczywiście przynosiły informacje o skumulowanym wpływie zrzutów na daną Jednolitą Część Wód Powierzchniowych. Przepisy doprecyzowujące sposób wykonywania przeglądu powinny zostać dodane do Prawa wodnego.

4

ZASOLONE ZRZUTY – CO ZOSTAŁO ZAMIECIONE POD DYWAN?

Działania zaproponowane w projekcie nowelizacji ustawy o renaturyzacji rzeki Odry nie odpowiadają na główny problem Odry, jakim jest wysokie zasolenie. Problem ten w dobry sposób identyfikuje projektodawca, pisząc w uzasadnieniu: *Najważniejszym działaniem powinna być eliminacja zanieczyszczeń, które są głównym powodem katastrofy, jaka się wydarzyła latem 2022 r.*

Zanieczyszczenia te, to – jak również wskazuje uzasadnienie – wysokie zasolenie. Zgodnie z danymi, na które powołuje się projektodawca: *poziom zasolenia Odry jest nadal znacznie przekroczony. Również wartości innych parametrów fizykochemicznych wskazują na przekroczenia. Nie są one w ogóle charakterystyczne dla wód śródlądowych. Wskaźniki biologiczne wskazują również na zły stan ekologiczny. Ten zły stan wynika głównie z wysokiego poziomu troficznego wód krytycznego odcinka Odry i korzystnych dla rozwoju organizmów będących wskaźnikami tego stanu, wartości związków chemicznych.*

Na wysokie zasolenie mają wpływ przede wszystkim zrzuty wód z odwodnienia zakładów górniczych. Jak wynika z [Końcowego raportu rządowego](#), sektorem wprowadzającym do rzek wody o największym stężeniu chlorków i siarczanów jest górnictwo, które odprowadza 11 proc. całkowitej ilości ścieków, ale udział tego sektora w ilości odprowadzanych chlorków i siarczanów sięga 72 proc.

Na duże zasolenie cieków, do których badane kopalnie zrzucają ścieki, wskazuje także Państwowy Monitoring Środowiska prowadzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Zgodnie z [raportem GIOŚ](#) za 2022 rok wynika, że z monitorowanych 3678 jednolitych części wód powierzchniowych:

- bardzo dobry stan ekologiczny osiągnęła 1 JCWP,
- dobry stan/potencjał ekologiczny osiągnęło 207 JCWP,
- umiarkowany stan/potencjał ekologiczny – 1887 JCWP (czyli ponad połowa),
- natomiast w stanie/potencjale słabym i złym pozostaje 1456 JCWP (blisko 40%)².

GIOŚ wskazuje, że najwyższe naturalne zasolenie (wynikające z wpływu wód morskich) to średniorocznie 9 000 $\mu\text{S}/\text{cm}$ w temp. 20°C w Martwej Wiśle. Jednak są cieki, w których stwierdzone są wyższe wartości, będące skutkiem zanieczyszczenia ściekami. Zgodnie z danymi GIOŚ wartość 10 000 $\mu\text{S}/\text{cm}$ przekroczona jest m.in. w JCWP Potok Bielszowicki (od 2023 r. wraz z 6 innymi ciekami wcielony do JCWP Kłodnica od Promnej do zbiornika Dzierżno), JCWP Gostynia od starego koryta do ujścia (zgodnie z klasyfikacją od 2023 r. JCWP Gostynia od Starej Gostyni do ujścia), Pstrąжник (zgodnie z klasyfikacją od 2023 r. włączony wraz z dwoma innymi ciekami do JCWP Mleczna). Dane wskazują, że w Potoku Goławieckim wartość przewodności elektrolitycznej właściwej przekracza 40 000 $\mu\text{S}/\text{cm}$.

Na problem, jakim jest wysokie zasolenie, wskazywał także NIK w wynikach kontroli: *kluczowe jest (...) niezwłoczne ograniczenie zrzutów zasolonych wód kopalnianych i dostosowanie ich do warunków hydrometeorologicznych oraz możliwości ekologicznych odbiornika*³.

Zmiany prawne, które należy wprowadzić, aby ograniczyć wpływ zrzutów pokopalnianych na jakość wód zostały szczegółowo opisane w publikacji [Rekomendacje zmian prawnych niezbędnych do zminimalizowania wpływu zrzutów wód kopalnianych na stan rzek](#).

Rzeki potrzebują ambitnych działań legislacyjnych. Im wcześniej wprowadzimy zmiany prawne, tym szybciej będą one mogły zadziałać się w sferze faktycznej.

---

² Pozostałe JCWP nie zostały ujęte klasyfikacją.

³ [Raport NIK](#), s. 14.

AUTORKA

Maria Włoskowicz – prawniczka, aplikantka radcowska. Specjalizuje się w przepisach ochrony środowiska. Podejmuje działania z zakresu ochrony przyrody, postępowań szkodowych oraz dostępu do informacji publicznej i informacji o środowisku. Została wyróżniona nagrodą specjalną w konkursie „Rising Stars Prawnicy – Liderzy jutra 2023”.

Frank Bold